

DOKUMENAT O IVANU PAŠTRIČU IZ ARHIVA GRČKOG ZAVODA SV. ATANAZIJA U RIMU

IVAN GOLUB

Ivan Paštrić (1636–1708), Poljičanin¹, pošto je proveo pet ili šest godina u Zavodu neofita u Rimu, gdje je učio hebrejski, te završio tečaj humanističkog obrazovanja i obranio zaključke iz filozofije², prešao je u Grčki zavod sv. Atanazija u Rimu. Odluku o prijelazu donio je Zbor za širenje vjere na svojoj generalnoj sjednici 7. rujna 1654. Od tajnika Zbora vlastoručno ovjerovljen prijepis odluke nalazi se u arhivu Grčkoga zavoda pod signaturom *Collegio Greco vol. 9: Bolle, decreti, notizie diuerse fino al 1766*, na listovima 254 r, koji sadrži tekst dekreta; 254 v i 255 r, koji su prazni i 255 v na kojem se nalazi sažetak dekreta. Na izvještaj kard. Barberinija, veli se u dekretu, Zbor za širenje vjere, potaknut opravdanim razlozima, dopustio je Ivanu Paštriću, Splitsaninu, da prijeđe iz Zavoda neofita u Grčki zavod i dodijelio mu pomoć od pet škuda na mjesec dok ne završi studij. Nadnevak ovjere dekreta je 31. listopada 1654. Potpisnik je tajnik Zbora Dionisio Massari.

Ivan Paštrić je stupio u Grčki zavod mjeseca studenoga 1654. O njegovu studiju u Grčkom zavodu piše njegov suvremenik i prijatelj Giuseppe Maria Perrimezzi i objašnjava koji su razlozi naveli Zbor za širenje vjere da dopusti Paštriću prijelaz u Grčki zavod (pridrzan inače samo Grcima): „Iz Zavoda neofita prešao je u Zavod Grka po odredbi Sv. Zbora za širenje vjere, koji je, poznajući njegovu veliku nadarenost, odredio da se obogati najplemenitijim znanostima i da se uresi najuzvišenijim znanjem. U tom je Zavodu naučio grčki jezik. A napredak što ga je ovdje ostvario nije bio različit od onoga što ga je bio već postigao u hebrejskomu; s oba je jezika vladao takvom sigurnošću i takvom vještinom kao da su mu oba bila materinski jezik. Završivši sve svoje studije u Grčkom zavodu, bi ovjenčan doktoratom ne samo obaju prava, nego i filozofije i teologije”.³

Zaključni ispit, tj. obrana „Zaključaka”, održan je na najsvečaniji način u crkvi sv. Atanazija u Grčkom zavodu, u prisutnosti dvaju kardinala iz obitelji Barberini, Francesca i Antonija. O tome postoji i rukopisni zapis: „Kad je gore spomenuti Ivan (. . .) držao zaključke u crkvi Grka za svoj doktorat u prisutnosti uzoritih kardinala Francesca i Antonija Barberinija i mnogih dostojanstvenika, ondje je bio prisutan gospodin Francesco della Vetera, rimski plemić, i čuvar Časne nadbolnice sv. Jakova za neizlječive, i kad je vidio duh spomenutog Ivana u spomenutom zaključku, ostao je zapanjen, te je pitao iz koje je zemlje; bilo mu je odgovoreno da je iz Dalmacije”.⁴

Tako je Ivan Paštrić opravdao nade Zbora za širenje vjere. Zbor je uostalom, u njemu, čim je završio studij, dobio revizora i korektora za svoju tiskaru, i profesora filozofije i teologije za svoje učilište.⁵

PRILOG

Dekret Zbora za širenje vjere od 7. rujna 1654. kojim se Ivanu Paštriću dopušta prijelaz iz Zavoda neofita u Grčki zavod u Rimu

DECRETUM SACRAE CONGREGATIONIS GENERALIS DE PROPAGANDA FIDE
HABITAE DIE 7.^a SEPTEMBRIS 1654.

f. 254 r Ad relationem Eminentissimi Domini Cardinalis Barberini¹ Sacra Congregatio iustis de causis mota facultatem concessit Ioanni Pastricio Spalatensi Alumno in Collegio Neophitorum² transeundi ad Collegium Graecorum³ seruatim tantum seruantibus etc et praestito solito iuramento etc declarando quod subsidium quinque scutorum pro Mense ei assignatum, quousque studia compleat, et in dicto Collegio permanserit punctualiter persoluatur etc.

Concordat cum suo Originali³. Hac die 31. Octobris 1654.

Dionisius Massari⁴ Sacrae Congregationis Secretarius⁵

f. 255 v Decano della Sacra Congregazione de Propaganda
che Giovanni Pastricio possa entrare
nel Collegio Greco ed il sussidio di
5. scudi il mese

Komentar uz dokument

1. Nije jasno o kojem se kardinalu Barberini radi, da li o Antoniju mlađem, prefektu Zbora za širenje vjere ili o Antoniju starijem, viceprefektu.

2. U Zavodu neofita i transmarina nalazili su se iz naslova neofita (novoobraćenika) Židovi, a iz naslova transmarina (prekomoraca) i Dalmatinci. Tu se posebno njegovao hebrejski jezik, predavao je čuveni

1. Da je Ivan Paštrić iz Poljica, svjedoči jedan dokument iz arhiva Zbora za širenje vjere (Ivan Golub, *Ivan Paštrić, Prinosi za životopis*, Poljički Zbornik I, Zagreb 1968, str. 206–207, 210, 223, 229).

2. *Nav. dj.*, str. 213–214

3. *Nav. dj.*, str. 214–215

4. *Nav. dj.*, str. 215

5. *Nav. dj.*, str. 216–217, 222

hebrejist svih vremena Giulio Bartolucci, čije će magistralno djelo „Bibliotheca magna rabbinica“ (Rim 1675–83.) recenzirati njegov nekadanji učenik Ivan Paštrić (Golub, Ivan Paštrić, Prinosi za životopis, str. 213–214).

3. Izvornik bi se morao nalaziti u arhivu Zbora za širenje vjere.
4. Dionisio Massari, tajnik Zbora za širenje vjere od 30. kolovoza 1649. do travnja 1657.
5. Potpis Massarijev je autograf.